י״ד בכסלו תשפ״ד

27 נובמבר 2023

לכבוד: הועדה המיוחדת לזכויות הילד בשיתוף ועדת החינוך, התרבות והספורט

<u>עמדת פורום הארגונים למען פסיכולוגיה ציבורית, לגבי התמודדות מסגרות הגיל הרך בתקופת מלחמת ״חרבות ברזל״</u>

למסגרות החינוכיות של הגיל הרך חשיבות משמעותית עבור התינוקות והפעוטות בימי שגרה ויתרה מכך בימי מלחמה. לצורך התפתחות תקינה, הפעוטות זקוקים לסביבה בטוחה עם דמויות התקשרות קבועות ומיטיבות.

בתקופת מלחמת ״חרבות ברזל״ השגרה נקטעה, המסגרות נסגרו, הדמויות המשמעותיות התחלפו והפעוטות שנותרו בביתם לעיתים חוו הורים במצוקה רגשית גבוהה, חרדה ולעיתים תוך כדי שינוי מגורים וסביבה לא יציבה.

בנוסף, צוותי החינוך אשר מקבלים את פני התינוקות בכל בוקר ומטפלים בילדים לאורך שעות רבות, חוו בעצמם משבר גדול, חרדה, טראומה, עקירה מהסביבה הבטוחה ומתח נפשי רב. גננות חששו להגיע לעבודה, היו חרדות למשפחתן ורבות מהמסגרות כלל לא נפתחו למשך תקופה ארוכה.

מצוקות אלו נכונות הן עבור המסגרות של קהילות המפונים והן עבור מסגרות הגיל הרך בעורף.

מחקרים מראים כי ילדים בשנות חייהם הראשונות פגיעים יותר לטראומה. מחקר ענף בתחום הטראומה מעיד על כך שבמוח נאגרת הפגיעה הטראומתית אשר חוזרת ומשפיעה לאורך שנים ברמה הנפשית, הגופנית ואף ברמת המערכת החיסונית ועלולה להוביל לפגיעה משמעותית בהתפתחות.[1]

לכן יש להדגיש כי ילדים בגיל הרך נמצאים כעת בסיכון מוגבר לקשיים רגשיים, התנהגותיים והתפתחותיים.

בתקנות לחוק הפיקוח על מעונות היום (תשפ״א- 2021) הודגש כי כל מסגרת חינוכית מחויבת בהדרכה חינוכית-התפתחותית של 10 שעות בחודש. בעת מלחמת ״חרבות ברזל״ הדרכה זו חשובה עוד יותר <u>על מנת לאתר, לתמוך ולטפל בילדים, הוריהם וצוותי החינוך.</u>

1. הדרכה חינוכית-התפתחותית אשר תוכל לעזור <u>באיתור עיכובים התפתחותיים ורגשיים</u> עם התייחסות ספציפית למאפיינים של טראומה והשפעותיה על התנהגות, יחסים והתפתחות.
2. <u>הדרכה לצוותי החינוך במניעת שחיקה</u> והתמודדות עם הקשיים שלהן.
3. הדרכה לצוותי החינוך <u>בהתמודדות עם רגרסיות</u> או קשיים התנהגותיים שעשויים להופיע.

[1] Lieberman, A. F., & Van Horn, P. (2009). Giving voice to the unsayable: Repairing the effects of trauma in infancy and early childhood. Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America, 18(3), 707–720

- בהיעדר הדרכה כזו לכל מסגרת, יש לוודא כי תנתן הדרכה פסיכולוגית התפתחותית למדריכה ההתפתחותית בשטח.

לסיכום, בעת הזו יש חשיבות רבה לשמירה על רצף חינוכי ומענה התפתחותי מתאים לתינוקות ולפעוטות לצורך בניית חוסן, מניעת טראומה וחזרה לשגרה. פסיכולוגים התפתחותיים הינם פסיכולוגים שתחום מומחיותם הינו בגילאי לידה עד 3 שנים ובקיאים בראיית ההתפתחות הנורמטיבית והתפתחות בסיכון. על כן, יש חשיבות ל**קיומה של הדרכה פסיכולוגית חינוכית- התפתחותית מקצועית מתמשכת** (ישירות לצוותים ו/ או באמצעות הדרכה למדריכות), אשר תספק ידע עשיר ועדכני, תעזור במידת הצורך בהתמודדות עם פעוטות נפגעי טראומה והוריהם, תעזור בשחיקת הצוות לאור הטיפול האינטנסיבי ותאפשר איתור מוקדם של תינוקות ופעוטות בסיכון התפתחותי.

סיוע כזה נכון שיינתן באופן **ציבורי, ויאפשר תמיכה וטיפול ארוך טווח, קבוע ורציף**, תוך שיתוף פעולה עם גורמים נוספים ברשות המקומית (מחלקת חינוך, מחלקת רווחה, טיפות חלב ועוד). אולם כיום השירותים הפסיכולוגים הציבוריים מתקשים לאייש את התקנים הקיימים בשל שכר נמוך ולא הולם.

בימי מלחמה אלו, קיימת חשיבות לאומית לעבות ולחזק את מערך הפסיכולוגים ההתפתחותיים בשירות הציבורי בכדי שיוכלו לסייע לפעוטות לשמור על התפתחותם התקינה.

בברכה,

ראשי פורום הארגונים למען הפסיכולוגיה הציבורית,

יורם שליאר

יו"ר הסתדרות הפסיכולוגים בישראל

יפעת שדה ודו"ר נעם יצחקי

יו"ר משותפות
התנועה למען הפסיכולוגיה הציבורית